

جایگاه شاد ساختن انسان‌ها

در گفتار امام حسین (ع)

چهرهٔ امام و المسلمین چهره‌ی عالم‌های عالم و دانشگاه فرخنده‌ی معارف

«ادخال سرور» بر مؤمنان به چه معنی است و چه ارزشی دارد؟ اهل بیت^(ع) با گفتار و رفتار خود پاسخ این پرسش را داده‌اند. امام حسین^(ع) فرموده‌اند: «صَحَّ عِنْدِي قَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى... عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ بَعْدَ الصَّلَاةِ ادْخَالَ السُّرُورَ فِي قَلْبِ الْمُؤْمِنِ بِمَا لَا تَمْنِيهِ؛ در نزد من کلام پیامبر^(ص) صحیح و درست است که فرمود: بهترین کارها در پیشگاه خداوند بعد از نماز خوشحال کردن مؤمن است به چیزی که در آن گناه نباشد». مناقب آل ابیطالب ابن شهرآشوب، ج ۴، ص ۷۵.

در این حدیث، فضیلت فراوان شاد و خوشحال ساختن مؤمن به روشنی بیان شده است. سرور به معنای خوشحالی و خوشی و شادی و شادمانی و شغف و مسرت و سرخوشی و نشاط است. ادخال السُّرور به معنای خوشحال کردن و شاد ساختن است. «ادخال السُّرور» ترکیب اضافی زیبایی است که در احادیث اهل بیت^(ع) تکرار شده است و آنان در ارزشمندی و آثار ادخال السُّرور سخن گفته‌اند. در عرف جامعه اسلامی و شرع، ادخال السُّرور تعبیر عامی است که شامل هر عملی می‌شود که موجب گره‌گشایی از مشکلات دیگری و شادی وی می‌شود؛ مانند اطعام طعام و کمک به فقیر و رساندن درراه مانده‌ای به مقصدش و قرض دادن و هر سخن و عملی که شخص دیگر را خوشحال کند و از غم و غصه مشککش برهاند. توجه به این نکته لازم است که شادی‌های مؤمن یا در اموری است که مستقیم یا خدای متعال در ارتباطند یا اموری که مقدمات چنین ارتباطی را برای او فراهم می‌کنند یا دست‌کم در اموری که او را از نافرمانی و معصیت خدا جدا می‌کنند. ادخال سرور با انجام دادن واجبات یا مستحبات یا مباحات یا ترک محرمات، تحقق می‌یابد.

عبارت «فی قلب المؤمن»، ماهیت ادخال السُّرور را نشان می‌دهد. هر سخن و کاری که دل مؤمن را شاد کند، فضیلتی بزرگ است. مؤمن هرگز با سخن و کار خلاف شرع، خوشحال نمی‌شود.

مؤمن در فرهنگ اسلامی، سخنان و کارهای فراوانی را برای ادخال سرور بر مؤمن دیگر می‌یابد. در این حدیث، «افضل الاعمال» برای ادخال سرور در قلب مؤمن به‌کار رفته است. افضل، صیغه اسم تفضیل است. در میان همه کارهای بافضیلت بعد از نماز، ادخال سرور بیشترین فضیلت را دارد. ذکر ادخال سرور پس از اقامه نماز در این حدیث، جایگاه بلند و عالی ادخال سرور را آموزش می‌دهد. برترین کارها در پیشگاه خداوند نماز است، بنابراین اقامه نماز بالاترین ارزش است. پس از نماز در صدر کارهای بارزش، ادخال سرور قرار دارد و اجر و پاداش آن هم بی‌شمار است. مطابقه و لطیفه گفتن و خنداندن و آوردن تبسم بر چهره مؤمن. از جلوه‌های ادخال سرور است. لطیفه گفتن و خندیدن و خنداندن حلال است و اجر الهی دارد. البته در این حدیث، ضابطه ادخال سرور و خط قرمز آن تعیین شده است. امام حسین^(ع) در همین حدیث، قید «بما لا تَمْنِيهِ» را ذکر کرده‌اند. اثم به معنای گناه و معصیت و منکر و بزه و ناشایست است. شاد و خوشحال ساختن انسان‌ها با آنچه در آن گناهی نباشد، ارزش دارد. هنر شادی حلال در جامعه اسلامی باید جدی گرفته شود. ایجاد شادی بدون توهین و غیبت و تهمت و آزار دادن انسان‌ها، فضیلت و ارزش بزرگی است که امام سوم^(ع) در این حدیث، آموزش داده‌اند. در این نوشتار با بهره‌گیری از متن یک حدیث امام حسین^(ع)، ارزش خوشحال کردن مؤمنان بیان شده است.

اعمال

اعمال ماه شعبان

شعبان یا «شعبان المعظم»، هشتمین ماه تقویم هجری قمری است که برپایه احادیث، فضیلت بسیاری دارد و در آن به روزه‌داری، صدقه دادن، صلوات فرستادن و خواندن دعا‌های خاص مانند صلوات شعبانیه و مناجات شعبانیه سفارش شده است.

همچنین در این ماه، مناسبت‌های مذهبی مختلفی وجود دارد؛ از جمله آن‌ها میلاد امام حسین^(ع)، حضرت عباس^(ع)، امام سجاد^(ع) و حضرت علی اکبر^(ع) و امام مهدی^(عج) است که به اعیاد شعبانیه شناخته می‌شوند.

امام صادق^(ع) می‌فرمایند: «چون ماه شعبان فرامی‌رسید، امام سجاد^(ع) اصحاب خود را جمع می‌کرد و می‌فرمود: ای اصحاب من! می‌دانید این چه ماهی است؟ این ماه شعبان است و حضرت رسول^(ص) می‌فرمود شعبان ماه من است، پس در این ماه برای جلب محبت پیامبر خود و برای تقرب به‌سوی پروردگار خود روزه بدارید. به حق آن خدایی که جان علی بن حسین^(ع) به دست قدرت اوست، سوگند یاد می‌کنم که از پدِرم حسین بن علی^(ع) شنیدم که فرمود شنیدم از امام علی^(ع) که هرکه روزه بگیرد در ماه شعبان برای جلب محبت پیامبر خدا و تقرب به‌سوی پروردگار، خداوند او را دوست می‌دارد و در روز قیامت، کرامت خود را نصیب او می‌کند و بهشت را برای او واجب می‌کند».

اعمال مشترک:

- روزه گرفتن ● صلوات فرستادن ● صدقه دادن ● خواندن مناجات شعبانیه.
- هر روز هفتاد مرتبه ذکر «اَسْتَغْفِرُ... وَ اَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ» گفته شود.
- هر روز هفتاد مرتبه ذکر «اَسْتَغْفِرُ...الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ وَ اَتُوبُ إِلَيْهِ» گفته شود.
- در کل این ماه، هزاربار ذکر «لَا إِلَهَ إِلَّا... وَ لَا تَعْبُدُ إِلَّا إِلَاهَهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ» گفته شود.
- در هر پنجشنبه این ماه، دو رکعت نماز اقامه شود که در هر رکعت بعد از حمد، صد مرتبه سوره توحید خوانده شود و بعد از سلام، صدبار صلوات فرستاده شود.
- از امام سجاد^(ع) روایت است هنگام ظهر و نیمه شب، صلوات شعبانیه خوانده شود.

شب اول:

- خواندن دوازده رکعت نماز که در هر رکعت، یک مرتبه سوره حمد و یازده مرتبه سوره توحید خوانده شود.
- روز اول:**
- روزه گرفتن**
- روز سوم:**
- روزه گرفتن. ● خواندن دعای «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ الْمَوْلُودِ فِي هَذَا الْيَوْمِ و خواندن دعای «اللَّهُمَّ أَنْتَ مُتَعَالَى الْمَكَانِ» این آخرین دعایی است که امام حسین^(ع) در روز عاشورا خواندند.

شب سیزدهم:

- خواندن دو رکعت نماز که در هر رکعت حمد، پس، تبارک‌الملک و توحید خوانده شود.
- شب پانزدهم**

- غسل کردن ● شب زنده داری به نماز و دعا و استغفار ● خواندن دعای کمیل.
- زیارت امام حسین^(ع) که برترین اعمال این شب است.
- زیارت اول و نیمه رجب و نیمه شعبان.
- هریک از ذکرهای «سبحان...» و «الحمد لله...» و... اکبر» و «لا اله الا...» را صد مرتبه بگوید.
- دو رکعت نماز بعد از نماز عشا بخواند و چهار رکعت نماز در هر رکعت، بعد از حمد، صدبار سوره توحید و دعایی مخصوص در پایان نمازها. (به کتاب مفاتیح الجنان مراجعه کنید).

- دعای «اللَّهُمَّ أَفْسِمَ لَنَا مِنْ حَسَنَتِكَ».
- دعای «اللَّهُمَّ بِحَقِّ لَيْلَتِنَا وَ مَوْلُودِهَا».
- دعای «أَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ».
- دعای «إِلَهِي تَعَرَّضْ لَكَ فِي هَذَا اللَّيْلِ الْمُتَعَرِّضُونَ».

۳ روز آخر

- روزه گرفتن ● در روزهای پایانی این ماه، این دعا را زیاد بخواند: «اللَّهُمَّ إِنَّ لَمْ تَكُنْ غَفِرْتَ لَنَا فِيمَا مَضَى مِنْ شُعْبَانَ فَاعْفُ رَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ، خدایا اگر در آنچه از ماه شعبان گذشت ما را نیامرزیدی، پس در آن مقدار که از آن باقی مانده است، ما را بیامرز!».

شکر

۳۰شنبه
۲۴ بهمن ۱۳۹۷
شعبان ۱۴۴۵
شماره ۳۵۵۵

۱۴

شهر

در گفت وگو با حجت الاسلام والمسلمین مؤمنی مطرح شد

محبت به امام حسین (ع) عالم گیر است

آئمه مستقیمی لازم نیست شعبان باشد یا محرم که ما یاد امام حسین^(ع) بیفتیم. دل های شیعہ دوازده ماه سال و شش دانگ، متعلق به امام حسین^(ع) است و فرقی نمی‌کند شادی باشد یا غزا، نمک مجالس ما روضه های حسینی است که برخلاف دیگر مجالس، نوعی آرامش و نشاط معنوی را به همراه دارد. به تعبیر شاعر «به زادروز حسینی دلم یسی شاد است/ زیارت حرمش آرزوی منظور است». به مناسبت فرارسیدن سوم شعبان المعظم، سالروز ولادت حضرت اباعبد...الحسین^(ع)، با حجت الاسلام والمسلمین سید حسین مؤمنی، استاد حوزه علمیه قم و کارشناس مذهبی، درباره چرایی این همه عشق و ارادت به حضرت گفت وگو کرده ایم.

یک درس، بس است

بیشتر ما وقتی دچار مشکل می‌شویم، همه چیز را با هم قاطی می‌کنیم و نمی‌توانیم برنامه ریزی کنیم و در اصطلاح افسار امور از دستمان درمی‌رود، امامی بینیم که امام حسین^(ع) این چنین نبودند، هم حواسشان به جنگ و صف آرایی مقابل دشمن بود، هم به نماز و عبادت و هم به رسیدگی به کودکان و اهل و عیال و یاران. پس از ایشان هم حضرت زینب^(ص) این چنین بودند، غم و مصیبت مانع از آن نشد که آن بانو رسیدگی به کودکان و ایتام و پرستاری و روشنگری را از یاد ببرند، حتی نافله ای را از دست ندادند و همه چیز را باهم پیش بردند و چیزی را فدای چیز دیگر نکردند. همین یک درس از کر بلا و وقایع عاشورا، بسیاری از مشکلات ما را حل و از کار ما گره گشایی می‌کند. در کتاب مصباح روایتی از امام صادق^(ع) آمده است که: «هرکه طعم بلارتحت حفظ و حمایت الهی بچشد، لذتش به مراتب از نعمت بیشتر است». ایشان همچنین فرمودند: «بلازینت مؤمن است و اگر کسی بلا دید و صبر کرد، ایمانش خالص می‌شود». امام حسین^(ع) در اوج بلا به اهل و عیال خود می‌فرمایند: «خود را آماده بلا کنید و بدانید که خدا حامی و حافظ شماست، شما را از این بلا نجات می‌دهد و عوض صبر بر بلا، افضل خیر و برکت را به شما می‌دهد، پس مبداا چیزی بگویید که از شأن و منزلت شما کم شود».

چرا برای امام حسین (ع) هزینه می‌کنیم؟

امام خمینی^(ع) فرموده‌اند: «ما هرچه داریم، از محرم و صفر است و جبهه‌ها را روضه‌ها نگه داشته‌اند» و نیز تأکید کرده‌اند، «اگر پای منبر بنشینید و از روضه بی‌بهره باشید، از منبر هم استفاده نکرده‌اید». نقل است به آیت...العظمی گلپایگانی گفتند که فردی به منبر می‌رود، اما روضه نمی‌خواند. ایشان گفتند: «او را نهی ازمنکر کنید». به تعبیر این مصرع که «اصلا حسین^(ع) را نهی ازمنکر کنید». عزاداری و جلسات حسینی نیز متفاوت است و به دلیل همین اثرگذاری است که به آن هجمه می‌شود. هر جریان و حرکتی به میزانی که اثرگذار است، هدف هجمه قرار می‌گیرد.

خروجی فرهنگی مجالس حسینی، بی نظیر است

اجتماعاتی که به اسم امام حسین^(ع) برپا می‌شود، در مقایسه با خرج ومخارجی که برای آن‌ها می‌شود، دستاوردهای بی‌مثال به همراه دارد. خوب است بررسی کنیم ببینیم خروجی فرهنگی مجالس حسینی، بیشتر است یا خروجی فرهنگی برخی اقدامات وجشنواره‌های پرهزینه، برپایه آمارهای انتظامی، جرم و جنایت در دهه اول محرم، نسبت به دیگر ماه‌ها تقریباً صفر است. چه بسیارند افرادی که در این تشکیلات ومجالس متحول شده‌اند. هر چه تشکیلات اباعبد...^(ع) گسترده‌تر شود، مردم بیشتر به سمت خدا می‌روند. این یعنی کار فرهنگی و آرامش. مواکب اربعین چقدر مردم را داخل کشور همدل و همراه می‌کند ومواسات شکل می‌گیرد؟ بالاترین ومؤثرترین حرکت فرهنگی در دنیا، حرکت فرهنگی امام حسین^(ع) است، به دلیل همین اثرگذاری است که هجمه‌های بسیار به آن می‌شود و برخی انتقاد می‌کنند که چرا تا این حد برای دستگاه حضرت هزینه می‌شود. باید در پاسخ گفت این هزینه‌ها دستاورد های بی نظیر دارد.

چرا روز پاسدار؟

امام حسین^(ع) در بیان اهداف قیام خود می‌فرمایند: «برای اصلاح امت جدم، رسول خدا^(ص)، قیام می‌کنم». حضرت سیدالشهدا^(ع) طریق بندگی را حفظ کردند. پیامبر اکرم^(ص) درباره امام حسین^(ع) می‌فرمایند: «حَسْبُنَا مَنِي وَأَنَا مِنْ حَسْبَيْنَ». در شرح این سخن، وجوه و ابعاد ی بیان شده است که یکی از آن‌ها مربوط به حفظ اسلام است، چنان‌که گفته شده است اسلام محمدی آغاز شد و بقایش حسینی است.

خون امام حسین^(ع) و یاران باوفایشان، اسلام را حفظ کرد و به برکت این خون و قیام بود که عقل احیا شد. در زیارت اربعین می‌خوانیم: «وَبَدَّلَ مُهْجَتَهُ فَيَكُ لَيْسَتْشَقْدَ عِبَادِكَ مِنْ الْجَهَالَةِ وَخَيْرَهُ النَّفْلَالَةِ»، یعنی امام حسین^(ع) از این نظر خون قلب خود را دادند تا بندگان خدا از جهل خارج شوند(آن زمان مردم غرق در جهالت بودند)، منظور از این جهل، نقطه مقابل عقل است. در این میان نیرویی که ما را به سمت خدا سوق می‌دهد، عقل است و هر راهی که جز آن برویم، جهل. حضرت سیدالشهدا^(ع) برای احیای دین و مبارزه با جهل، قیام و همه هستی حتی فرزند شش ماهه خود را فدا کردند تا از دین پاسداری کنند، به همین دلیل نیز روز ولادت ایشان، روز پاسدار نام گرفته است.

مدیریت بحران با راز و نیاز

لشکر دشمن در روز تاسوعا قصد حمله و جنگ داشت، اما امام حسین^(ع) جنگ رایک روز به تأخیر انداختند و فرمودند: «امشب می‌خواهم نماز و قرآن بخوانم و استغفار کنم». این‌ها مدیریت بحران است. اباعبد...^(ع) با چنین ابزاری در آن شرایط خاص کربلا که دشمن خیمه‌ها را محاصره کرده بود و آب و غذا به خیام نمی‌رسید و حضرت به شهادت خود و یارانشان، اسارت اهل بیت و دیگر مصائب علم داشتند، بحران را مدیریت کردند. حضرت اباعبد...الحسین^(ع) در همه عمر به نماز و عبادت مقید بودند و با این اقدام خود در شب عاشورا به ما آموختند که در بحران‌ها برای مدیریت شرایط و موقعیت، به نماز و قرآن و استغفار متوسل شویم و با استغفار به سمت خدا بازگردیم. این آموزه‌ای بسیار مهم و راهبردی است که برای امروز ما نیز راهگشاست و کمک می‌کند در مشکلات و چالش‌ها و بحران‌ها، خود را نیازیم و با توکل و توسل، مسیر را به سلامت طی کنیم.

امام حسین (ع) الگوی بندگی خداست

این وعده خداوند در قرآن کریم است که هر که ایمان بیاورد و عمل صالح انجام دهد، خدا محبت او را در دل‌ها می‌نشانند. امام حسین^(ع) الگوی بندگی خداست، یعنی همه وجود خود را در راه خدا بذل کرد و اساساً عبودیت یعنی همین بذل کل وجود و دادن همه سرمایه‌ها در راه خدا. حضرت سیدالشهدا^(ع) چنین کرد و خدا هم در مقابل، محبت آن حضرت را در دل‌ها قرار داد.

هندوها، محب امام حسین (ع) هستند

مهم آن است که محبت و ارادت به حضرت سیدالشهدا^(ع) فقط متعلق به شیعه یا مسلمانان نیست، بلکه پیروان دیگر ادیان همچون ارامنه و حتی هندوها نیز به امام حسین^(ع) عشق و علاقه دارند و این علاقه را ابراز می‌کنند. استاد قرآنی تعریف می‌کند: «شخصیتی از بزرگان هندو با دسته عزاداری حسینی مواجه شد و کودکی را علم به دست دید. از آن کودک خواست علم را به وی دهد، اما او گفت: نمی‌شود، مگر اینکه پابرهنه و سربرهنه شوی و بر سر و لباست گل بمالی و آن بزرگ هندوها چنین کرد». گاندی می‌گوید: «امام حسین^(ع) فقط متعلق به شیعه نیست، ما هم از ایشان درس گرفته ایم».

محبت به امام حسین^(ع) و فراتر از آن درس گرفتن از سیره و سبک زندگی آن حضرت، همه ناشی از مقام عبودیت و بندگی اباعبد...الحسین^(ع) است؛ بندگی خاصی که برای خدای متعال، بروز و ظهور دادند و خدا هم در عوض، این چنین محبت حسینی را ساکن همیشگی قلب‌ها کرد.

مجالس حسینی آموزش زندگی است

این طور نیست که ابراز عشق و ارادت به امام حسین^(ع) صرفا با گریه و اندوه و حزن و عزاداری و زدن بر سر و سینه در مصائب آن حضرت انجام شود. عده‌ای می‌گویند عشق ما به ایشان را در این دایره محدود و شیعه را متهم به غم و گریه کنند، اما آشنایی با سیره حسینی و الگوگیری از این سیره و اجرا کردنش در سبک زندگی، جلوه‌ای دیگر از عشق و علاقه به آن وجود مقدس و آرمان‌هایشان است.

از گذشته و به ویژه در سال‌های اخیر، منابر حسینی حتی در دهه اول محرم و روز تاسوعا و عاشورا که اوج مصائب اباعبد...^(ع) و یارانشان است، سبک زندگی و اهداف قیام حسینی و آثار و تاریخ سازی‌های آن قیام انسان ساز را تبیین می‌کنند و از دلایل قیام عاشورا و آنچه حضرت سیدالشهدا^(ع) و یاران و اهل بیت ایشان انجام دادند، برای مردم می‌گویند.

مجالس حسینی، یک برنامه کامل دارد

اما اینکه چرا حرکت امام حسین^(ع) مانندگار، عالم گیر و تاریخ ساز شده است، باید گفت این قیام و نهضت از چند نظر دارای اهمیت است؛ یکی از بعد عقلانی، دوم از نظر عاطفه و عشق و سوم از بعد حماسه. به تعبیر رهبر معظم انقلاب، کربلا مرکب از سه عنصر عقلانیت، حماسه و عزت و عاطفه و عشق است. اگر نگاه صرفا عاطفی باشد، اشتباه است. اگر نگاه تراژیک یا عقلانی باشد، با هم غلط است؛ چون همه این‌ها با هم عاشورا را رقم زدند. لذا در سال‌های اخیر در نوحه‌ها و اشعار و منابر علاوه بر ذکر مصائب، سبک زندگی حسینی نیز تبیین شده است. درواقع مجالس حسینی شامل یک بسته برنامه اعم از تبیین و روشنگری، بیان حقایق و اهداف، ذکر مصیبت و گریه و عزاداری می‌شود. نه صرفا محدود به سوگواری.

حجت‌الاسلام والمسلمین مؤمنی:

آشنایی با سیره حسینی و الگوگیری از این سیره و اجرا کردنش در سبک زندگی جلوه‌ای دیگر از عشق و علاقه به آن وجود مقدس و آرمان‌هایشان است